

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18621

Tarih : 22.06.2026

10/4303

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de sağlık hizmetlerine erişim bakımından derinleşen bölgesel eşitsizlikler, özellikle Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı Hakkâri, Şırnak, Muş, Ağrı, Van, Bitlis, Siirt, Mardin, Diyarbakır ve Şanlıurfa gibi kentlerde sağlık hakkının kullanımını ciddi biçimde sınırlandırmaktadır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın SEGE-2025 verileri ile sağlık göstergeleri birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu kentlerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamalarında ve sağlık alt boyutunda ülke ortalamasının oldukça gerisinde kaldığı; hekim, yatak ve yoğun bakım kapasitesi bakımından yapısal yetersizliklerle karşı karşıya olduğu görülmektedir. Başta Hakkâri olmak üzere bölge kentlerinde uzman hekim eksikliği, yüksek sevk oranları, koruyucu sağlık hizmetlerinin yetersizliği ve anne-çocuk sağlığı göstergelerindeki olumsuz tablo, sağlıkta bölgesel eşitsizliklerin süreklilik kazandığını göstermektedir. Sağlık hizmetlerine erişimde ortaya çıkan bu yapısal eşitsizliklerin nedenlerinin tespit edilmesi, kamu yatırımlarının bölgesel adalet ilkesi temelinde yeniden değerlendirilmesi ve yurttaşların sağlık hakkının eşit biçimde güvence altına alınabilmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

GEREKÇE

Sağlık hakkı, Anayasa ile güvence altına alınmış vazgeçilmez bir kamusal haktır. Ancak bu hakkın yalnızca normatif düzeyde tanımlanmış olması yeterli olmayıp, fiilen erişilebilir kılınması; kamu kaynaklarının bölgesel adalet, eşitlik ve hakkaniyet ilkeleri çerçevesinde dağıtılmasını zorunlu kılmaktadır. Mevcut veri setleri, Türkiye’de sağlık hizmetlerine erişimin bölgesel düzeyde eşitlenmediğini, aksine bazı illerde yapısal bir yetersizliğin süreklilik kazandığını açık biçimde ortaya koymaktadır.

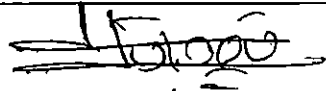
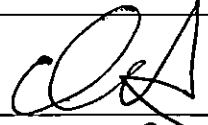
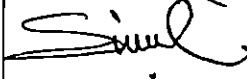
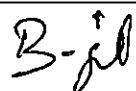
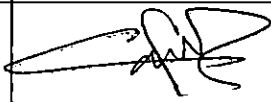
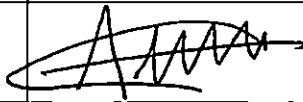
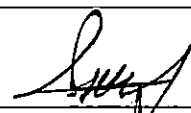
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayımlanan SEGE-2025 çalışması, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasını stratejik hedef olarak tanımlamakta; 52 değişken ve 8 ana boyut üzerinden yapılan bilimsel analizlerle illerin sosyoekonomik konumlarını sınıflandırmaktadır. Buna rağmen Hakkâri, Şırnak, Muş ve Ağrı’nın ülke genelinde en alt gelişmişlik kümelerinde yer aldığı; TRB2, TRC3, TRC2 ve TRA2 bölgelerinin ise düşük gelişmişlik düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu tablo, sağlık alanındaki eşitsizliğin münferit değil, bölgesel ölçekte yapılaşmış olduğunu teyit etmektedir. SEGE-2025 il düzeyi verileri incelendiğinde; Hakkâri’nin genel sıralamada 77’nci, sağlık alt boyutunda 79’uncu; Şırnak’ın 78’inci ve 80’inci; Muş’un 80’inci ve 81’inci; Ağrı’nın ise 81’inci ve 78’inci sırada yer aldığı görülmektedir. Van 74’üncü, Bitlis 75’inci, Siirt 76’ncı, Mardin 72’nci, Şanlıurfa 79’uncu, Diyarbakır ise 66’ncı sıradadır. Aynı coğrafyada Elazığ’ın sağlık alt boyutunda 23’üncü, Erzurum’un 24’üncü sırada bulunması; mevcut farkların coğrafi zorunluluklardan değil, planlama ve kaynak tahsisindeki tercihlerden kaynaklandığını göstermektedir.

Hakkâri özelinde mevcut göstergeler, sağlık hizmet kapasitesindeki yetersizliği açık biçimde ortaya koymaktadır. 10 bin kişiye 14,03 hekim, 2,59 diş hekimi ve 2,16 eczacı düşmektedir. Yatak kapasitesi 17,50; yoğun bakım yatak kapasitesi ise 2,80 seviyesindedir. Aile hekimi başına 3.171 kişi düşmesi, birinci basamak sağlık hizmetlerinin taşıma kapasitesinin üzerinde bir nüfus yüküyle karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Bebek ölüm hızının %10,80, beş yaş altı ölüm hızının %14,20 düzeyinde seyretmesi, koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin etkinliğine ilişkin ciddi bir zafiyet alanına işaret etmektedir.

Türkiye ortalamasında 10 bin kişiye 25,81 hekim, 31,30 yatak ve 5,70 yoğun bakım yatağı düşerken; bebek ölüm hızının %10, beş yaş altı ölüm hızının %12,30 seviyesinde olduğu dikkate alındığında, Hakkâri başta olmak üzere bölge illerinde sağlık hizmetlerinin ülke ortalamasının belirgin biçimde gerisinde kaldığı açıkça görülmektedir. Şırnak, Muş ve Ağrı’da da benzer şekilde hekim, yatak ve yoğun bakım kapasitesinin son derece düşük seviyelerde olması; bu illerde sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliğini zayıflatmakta ve hizmete erişimde yapısal bir eşitsizlik üretmektedir. Bu durum, kamu sağlık politikalarının bölgesel eşitlik ilkesinden uzaklaştığına dair güçlü bir göstergedir.

Bu çerçevede, Hakkâri başta olmak üzere Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı bölge kentlerinde sağlık hizmetlerine erişimde ortaya çıkan kronik ve yapısal sorunların; yalnızca altyapı değil, insan kaynağı planlaması, uzman hekim dağılımı, yoğun bakım kapasitesi, birinci basamak sağlık örgütlenmesi, anne-çocuk sağlığı göstergeleri, sevk zinciri işleyişi ve bölgesel yatırım adaleti boyutlarıyla bütüncül biçimde değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Başta Hakkâri olmak üzere bölge kentlerinde uzman hekim eksikliği, yüksek sevk oranları, koruyucu sağlık hizmetlerinin yetersizliği ve anne-çocuk sağlığı göstergelerindeki olumsuz tablo, sağlıkta bölgesel eşitsizliklerin süreklilik kazandığını göstermektedir. Sağlık hizmetlerine erişimde ortaya çıkan bu yapısal eşitsizliklerin nedenlerinin tespit edilmesi, kamu yatırımlarının bölgesel adalet ilkesi temelinde yeniden değerlendirilmesi ve yurttaşların sağlık hakkının eşit biçimde güvence altına alınabilmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
2			
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	